

OBSAH

Slovo úvodem 9

I. ČEŠTINA MEZI JAZYKY

Každý mluví jinak *Jan Chromý* 12

Ovlivňuje jazyk myšlení? *Jan Chromý* 15

Jak také může vypadat jazyk?

O tajemném jazyce *pirahã* *Jan Chromý* 17

Slovo/neslovo, jazyk/nejazyk *Ivana Bozděchová* 19

Vidíte písmena barevně? *Jan Chromý* 23

Jak chutnají slova? *Jan Chromý* 25

Jazyky v České republice *R. A.* 27

Na rozdíl a za své/zasvé *Robert Adam* 29

Čárky před spojkami *ale a nebo* *Robert Adam* 32

Von se díval z okna *Jan Chromý* 37

Tácy a skici: o tzv. měkkých

a tvrdých souhláskách *Robert Adam* 39

Dvoustovka a šest tisícovek *Robert Adam* 44

Dvoje housle ve Čtveru ročních období aneb

Kde se vzaly neobvyklé tvary

některých českých číslovek

a jak s nimi zacházet *Pavλίna Synková* 49

O tom, jak se v češtině s číslovkou spojují

jména jako *dveře, ponožky, víno*

nebo *cinkání* *Pavλίna Synková* 55

Rozvrstvení češtiny *R. A.* 61

Kachní játra den: Soumrak skloňování? *Robert Adam* 64

Pečené brambory na pánvi *Robert Adam* 69

K jakému vzoru patří slovesa <i>muset, bydlet, myslet, kvílet, šílet a hanět</i>?	<i>Jan Chromý</i>	73
Jak v češtině fungují tzv. obouvidová slovesa?	<i>Jan Chromý</i>	75
Co se o přechodnicích snad ještě ví	<i>Robert Adam</i>	78
A co se o přechodnicích často neví	<i>Robert Adam</i>	82
Proč je součástí tvarů minulého času sloveso <i>být</i> v čase přítomném	<i>Jiří Rejzek</i>	86
Mocná čarodějka analogie	<i>Jiří Rejzek</i>	89
Gramatiky češtiny	<i>P. S., R. A.</i>	92
Když mluvíme líp než správně	<i>Jan Chromý</i>	96
Jak mluvíme s dětmi?	<i>Jan Chromý</i>	99
Tváříčky namažeme sanskrýnem ... a budeme světoví!	<i>Robert Adam</i>	101
Dvě propojení textu v jednom aneb Spojovací prostředky se stavbou předložka – ukazovací zájmeno <i>ten</i>	<i>Pavλίna Synková</i>	105
Když vyjadřování podobné informace víckrát za sebou v psaném textu nevadí	<i>Pavλίna Synková</i>	111

II. PŘÍBĚHY SLOV

Co nám prozrazuje etymologie o starých reáliích	<i>Jiří Rejzek</i>	118
Podivuhodné cesty výpůjček	<i>Jiří Rejzek</i>	121
Slovníky českého jazyka	<i>I. B.</i>	124
Švestka, meruňka, broskev a jiné plodiny	<i>Jiří Rejzek</i>	127
Metafora a metonymie v historii slov	<i>Jiří Rejzek</i>	130
Ke slovům zvukomalebného původu	<i>Jiří Rejzek</i>	133
Lidová etymologie	<i>Jiří Rejzek</i>	135
Jazykové tabu	<i>Jiří Rejzek</i>	138
Srostitá řeč a odtažitá Hillary	<i>Petr Mareš</i>	141
Slova magické terminologie ve starší češtině	<i>Robert Dittmann</i>	146

Některé archaismy u adjektiv s předponou bez- Jiří Rejzek	151
O fungování výrazu <i>totiž</i> v současné češtině Pavlína Synková	153
Cifršpioni, partaje a špitály Petr Mareš	159
Trpící agresor a hravé násilí aneb Jak nepsat o zločincích Robert Adam	163
Kdo minimálně podlehl chřipce aneb Enantiosémie Robert Adam	165
Církevní slang Robert Dittmann	168
Aluze bez hranic Ivana Bozděchová	170
V krátkosti o obšírnosti názvů Ivana Bozděchová	175
Vlastní jména a jejich zobecňování Jiří Rejzek	181
Termíny doma a za hranicemi Ivana Bozděchová	185

Pravidla českého pravopisu R. A. 193

Řidičáky a lahváče Petr Mareš	195
O znovutatínkovství, myčkosporáku a NIMBY syndromech Ivana Bozděchová	201

III. JAZYKOVÉ PAMÁTKY A OSOBNOSTI

Arabské zprávy o Slovanech z 9.–12. století Robert Dittmann	206
Nejstarší česká věta Robert Dittmann	209
Židovské písemnictví v přemyslovských Čechách Robert Dittmann	212
Pražský gramatik z první poloviny 13. století Robert Dittmann	215
Čeština v roli šifrovacího jazyka ve 13. století Robert Dittmann	217

**Internetová jazyková příručka
+ Akademická příručka českého jazyka** I. B. 221

Dalimilova kronika poprvé v tisku Alena A. Fidlerová	222
Proč by měl člověk rozumět starším textům? Alena A. Fidlerová	226

Jak vznikla kralická Šestidílka	<i>Robert Dittmann</i>	230
Čeština Bible kralické	<i>Robert Dittmann</i>	234
Českých knížek hubitelé líti?	<i>Alena A. Fidlerová</i>	238
Jezuité a čeština ještě jednou	<i>Alena A. Fidlerová</i>	243
Čeští exulanti doby baroka	<i>Alena A. Fidlerová</i>	248
ČSN 01 6910 Úprava dokumentů		
zpracovaných textovými procesory	<i>R. A.</i>	253
Vídeň a čeština na konci 18. století	<i>Alena A. Fidlerová</i>	255
Garni – Jarní I aneb Jak se stalo, že se v češtině hláska <i>j</i> zapisovala (někdy) písmenem <i>g</i> (a někdy zase jinak)	<i>Alena A. Fidlerová</i>	261
Garni – Jarní II aneb Jak se hláska <i>j</i> začala v 19. století psát tak, jak ji píšeme dnes, a proč k tomu došlo tak pozdě	<i>Alena A. Fidlerová</i>	264
Čeština na jednom hřbitově v americké lowě	<i>Robert Dittmann</i>	267
Český jazyk za protektorátu	<i>Robert Dittmann</i>	270
Protektorátní humor	<i>Robert Dittmann</i>	273
Jazyková kultura – úvodní lekce		
	<i>R. A.</i>	276
Literatura		279